Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (četvrto prošireno vijeće)

3. veljače 2021. * [i]

„Institucionalno pravo – Parlament – Uznemiravanje – Odluke predsjednika Parlamenta kojima se utvrđuje postojanje uznemiravanja koje su pretrpjela dva akreditirana parlamentarna asistenta i kojima se zastupnici izriče sankcija u obliku gubitka prava na dnevnice u razdoblju od dvanaest dana – Članci 11. i 166. Poslovnika Parlamenta – Unutarnja žalba – Odluka predsjedništva Parlamenta kojom se potvrđuje sankcija – Članak 167. Poslovnika Parlamenta – Tužba za poništenje – Rok za tužbu – Dopuštenost – Prava obrane – Izvanugovorna odgovornost”

U predmetu T-17/19,

Giulia Moi, sa stalnom adresom u [osobni podatak] (Italija), koju zastupaju M. Pisano i P. Setzu, odvjetnici,

tužiteljica,

protiv

Europskog parlamenta, koji zastupaju T. Lazian, S. Seyr i M. Windisch, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom, s jedne strane, kao prvo, zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a kojim se traži poništenje različitih akata donesenih u okviru postupka za utvrđenje i sankcioniranje uznemiravanja pokrenutog protiv tužiteljice i, podredno, zahtjeva kojim se traži utvrđenje prekomjernosti i/ili neproporcionalnosti sankcije koja joj je izrečena i njezine zamjene onom predviđenom člankom 166. točkom (a) Poslovnika i, s druge strane, zahtjeva na temelju članka 268. UFEU-a kojim se traži da se Parlamentu naloži da tužiteljici isplati naknadu štete i da se predsjednika Parlamenta obveže da informaciju objavi na plenarnoj sjednici Parlamenta,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće),

u sastavu: S. Gervasoni, predsjednik, L. Madise, P. Nihoul (izvjestitelj), R. Frendo i J. Martín y Pérez de Nanclares, suci,

tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. srpnja 2020.,

* Jezik postupka: talijanski

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti spora

1 Tužiteljica, Giulia Moi, bila je zastupnica u Europskom parlamentu od 2014. do 2019. godine.

2 Dvoje njezinih akreditiranih parlamentarnih asistenata (u daljnjem tekstu: dvoje APA), podnijelo je 22. studenoga 2017. zahtjev za pomoć na osnovi članka 24. Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju) pozivajući se na tešku radnu situaciju.

3 Dvoje APA 27. i 28. studenoga 2017. podnijelo je prijavu zbog uznemiravanja savjetodavnom odboru nadležnom za prijave zbog uznemiravanja na radnom mjestu između akreditiranih parlamentarnih asistenata i zastupnika u Parlamentu i za njegovo sprečavanje (u daljnjem tekstu: savjetodavni odbor) koji je uveden člankom 1. stavkom 1. Unutarnjeg pravilnika nadležnog za prijave uznemiravanja na radnom mjestu između akreditiranih parlamentarnih asistenata i zastupnika u Parlamentu i za njegovo sprečavanje od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015. (u daljnjem tekstu: Pravilnik od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015.).

4 Dopisom od 23. veljače 2018. savjetodavni odbor obavijestio je tužiteljicu o sadržaju prijava dvoje APA i pozvao ju je da podnese očitovanja o njihovim tvrdnjama.

5 Savjetodavni odbor saslušao je dvoje APA 27. veljače 2018.

6 Tužiteljica je 9. ožujka 2018. podnijela svoja očitovanja o prijavama dvoje APA.

7 Savjetodavni odbor saslušao je tužiteljicu 20. ožujka 2018.

8 Tužiteljica je 28. ožujka 2018. savjetodavnom odboru uputila dodatne dokumente.

9 Dopisom od 22. svibnja 2018. predsjednica savjetodavnog odbora uputila je predsjedniku Parlamenta mišljenje u kojem je savjetodavni odbor utvrdio postojanje uznemiravanja u smislu članka 12.a stavka 3. Pravilnika o osoblju.

10 Dopisom od 3. srpnja 2018., dostavljenom sutradan, predsjednik Parlamenta obavijestio je tužiteljicu o zaključcima iz mišljenja savjetodavnog odbora u pogledu postojanja uznemiravanja i pozvao ju je da se očituje o tim zaključcima do 20. srpnja 2018.

11 Dopisom od 18. srpnja 2018., koji je Parlament zaprimio 20. srpnja, tužiteljica je odgovorila na predsjednikov poziv osporavanjem postojanja uznemiravanja.

12 U dopisu od 2. listopada 2018. predsjednik Parlamenta je, nakon što je razmotrio mišljenje savjetodavnog odbora i tužiteljičino očitovanje obavijestio potonju da se „slaže s mišljenjem savjetodavnog odbora, koji je utvrdio da situacija na koju se pozivaju dva podnositelja prijave odgovara uznemiravanju u smislu Pravilnika”. Tijekom postupka pred Općim sudom Parlament je odredio taj dopis kao „predsjednikovu odluku o uznemiravanju”. Taj će se naziv koristiti u nastavku ove presude za označavanje predmetnog dokumenta.

13 Istog je dana predsjednik Parlamenta tužiteljici uputio drugi dokument naslovljen „Predsjednikova odluka od 2. listopada 2018.”, u kojem je, s jedne strane, potvrdio da su tužiteljičinim postupanjem „povrijeđena načela i vrijednosti na koja upućuje [Poslovnik Parlamenta], osobito članak 2. [UEU-a] i članak 1. (Poštovanje ljudskog dostojanstva) i članak 31. (Pravo na radne uvjete koji čuvaju zdravlje, sigurnost i dostojanstvo radnika) Povelje Europske unije o temeljnim pravima” te je, s druge strane, naveo da je „[tužiteljici] odlučio izreći sankciju zbog njezina ponašanja prema [dvoje APA], koje se kvalificira kao uznemiravanje, u obliku gubitka prava na dnevnicu u razdoblju od dvanaest dana”. Tijekom postupka Parlament je taj dopis odredio kao „predsjednikovu odluku o sankciji”. Taj će se naziv koristiti u nastavku ove presude za označavanje navedenog dokumenta.

14 Oba dokumenta navedena u točkama 12. i 13. ove presude zajedno su dostavljena tužiteljici.

15 Tužiteljica je 16. listopada 2018., kao što joj to dopušta članak 167. Poslovnika Parlamenta, u obliku u kojem se primjenjivao (u daljnjem tekstu: Poslovnik), predsjedništvu Parlamenta podnijela unutarnju žalbu protiv predsjednikove odluke o sankciji. U toj je žalbi osporavala činjenicu da se njezino ponašanje prema dvoje APA može kvalificirati kao uznemiravanje te je podredno tražila da joj se izrekne blaža sankcija.

16 Odlukom od 12. studenoga 2018., izrečenom 14. studenoga na plenarnoj sjednici i dostavljenom istog dana, predsjedništvo Parlamenta potvrdilo je predsjednikovu odluku o sankciji (u daljnjem tekstu: odluka predsjedništva Parlamenta).

II. Postupak i zahtjevi stranaka

17 Tužbom podnesenom 11. siječnja 2019. tužiteljica je pokrenula ovaj postupak.

18 Na prijedlog suca izvjestitelja Opći sud odlučio je otvoriti usmeni dio postupka te je, u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih u članku 89. Poslovnika, pozvao Parlament da dostavi određene dokumente i strankama u pisanom obliku postavio pitanja te ih je pozvao na davanje odgovora istovjetnim putem. Stranke su na te zahtjeve odgovorile u za to im dodijeljenom roku.

19 Na prijedlog četvrtog vijeća Opći sud je primjenom članka 28. Poslovnika odlučio uputiti predmet proširenom sastavu suda.

20 Izlaganja stranaka i njihovi odgovori na pitanja koja je postavio Opći sud saslušani su na raspravi 10. srpnja 2020.

21 Svojom tužbom tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da:

– primarno, poništi odluku predsjedništva Parlamenta, predsjednikovu odluku o sankciji kao i „svaki akt koji prethodi izrečenoj sankciji, s njom je povezan ili slijedi nakon nje”;

– podredno, „utvrdi da je izrečena sankcija prekomjerna [ili] neproporcionalna te da je slijedom toga zamijeni onom predviđenom člankom 166. [stavkom 3. točkom] (a) Poslovnika”;

– u svakom slučaju, naloži Parlamentu da joj isplati naknadu štete koju će odrediti u pravičnom iznosu, koja se sastoji od isplate iznosa od 50 000 eura ili bilo kojeg višeg ili nižeg iznosa koji ocijeni pravičnim i da obveže predsjednika Parlamenta da informaciju objavi na plenarnoj sjednici;

– naloži Parlamentu snošenje troškova.

22 Osim toga, tužiteljica navodi različite zahtjeve za mjere upravljanja postupkom i izvođenja dokaza kao i zahtjeve za podnošenje dokaza i dokaznih prijedloga.

23 Parlament zahtijeva od Općeg suda da:

– odbaci kao nedopušten zahtjev za poništenje predsjednikove odluke o sankciji;

– odbaci kao nedopušten zahtjev za poništenje svakog akta koji prethodi sankciji, s njom je povezan ili slijedi nakon nje;

– odbaci zahtjeve podnesene Općem sudu da Parlamentu uputi naloge i da ga zamijeni kao nedopuštene;

– odbaci zahtjeve za podnošenje dokaza i dokaznih prijedloga kao i zahtjeve za izricanje mjera upravljanja postupkom i mjera izvođenja dokaza kao nedopuštene;

– odbaci zahtjev za naknadu štete i kamata kao nedopušten;

– djelomično odbaci tužbu kao nedopuštenu i da je u svakom slučaju u ostatku odbije kao neosnovanu;

– naloži tužiteljici snošenje svih troškova.

III. Pravo

A. Mjerodavno pravo

24 Najprije valja navesti da su primjenjive odredbe u ovom slučaju članci 11., 166. i 167. Poslovnika kao i Pravilnik od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015.

25 Kao što je to Parlament priznao u svojim odgovorima na pitanja koja mu je postavio Opći sud, predsjednik Parlamenta se u svojoj odluci o sankciji pogrešno pozvao na odluku predsjedništva Parlamenta od 2. srpnja 2018. o radu savjetodavnog odbora nadležnog za prijave zbog uznemiravanja koje se odnose na parlamentarne zastupnike i predmetne postupke.

26 Naime, u skladu s njezinim člankom 15. stavkom 1., ta se odluka primjenjuje samo na zahtjeve za pomoć podnesene nakon 1. rujna 2018. Međutim, u ovom slučaju, kao što to proizlazi iz točke 2. ove presude, zahtjevi za pomoć dvoje APA podneseni su 22. studenoga 2017.

B. Zahtjev za poništenje

1. Dopuštenost zahtjeva za poništenje s obzirom na članak 76. Poslovnika

27 Parlament, a da pritom izričito ne navodi argument o postojanju zapreke vođenju postupka tvrdi da, suprotno onomu što zahtijeva članak 76. Poslovnika, tužiteljica svoj zahtjev za poništenje nije temeljila na jasno određenim razlozima.

28 U tom pogledu valja podsjetiti na to da na temelju članka 21. prvog stavka Statuta Suda Europske unije, koji se u skladu s člankom 53. prvim stavkom istog statuta i člankom 76. točkom (d) Poslovnika primjenjuje na postupak pred Općim sudom, tužba kojom se pokreće postupak, među ostalim, mora sadržavati predmet spora i sažeti prikaz tužbenih razloga. Ti elementi moraju biti dovoljno jasni i precizni da tuženiku omoguće pripremu obrane, a Općem sudu donošenje odluke o tužbi, ako je potrebno i bez dodatnih informacija. Kako bi se jamčila pravna sigurnost i dobro sudovanje, za dopuštenost tužbe nužno je da bitni činjenični i pravni elementi na kojima se ona temelji proizlaze, barem u sažetom obliku, ali na dosljedan i razumljiv način, iz teksta same tužbe (vidjeti presudu od 12. prosinca 2018., SH/Komisija, T-283/17, EU:T:2018:917, t. 86. i navedenu sudsku praksu).

29 U ovom je slučaju točno da se tužba ne temelji na uzastopnom pozivanju na tužbene razloge navedene pod različitim nazivima.

30 Međutim, kao što je to tužiteljica navela u replici, taj način postupanja ne sprečava Opći sud da u prilog zahtjevu za poništenje utvrdi tri tužbena razloga koja je Parlament ujedno osporavao. Ti se razlozi temelje, kao prvo, na povredi članka 41. stavka 2. Povelje o temeljnim pravima, načela poštovanja prava obrane, obveze nepristranosti kao i „prava na sudjelovanje i kontradiktornost”, kao drugo, na nedostatnom obrazloženju i, kao treće, na zlouporabi ovlasti.

31 Prema tome, treba smatrati da tužba ispunjava zahtjeve iz članka 76. točke (d) Poslovnika.

2. Predmet zahtjeva za poništenje

32 Kao što to proizlazi iz opisa predmeta njezine tužbe i njezina zahtjeva, tužiteljica traži poništenje odluke predsjedništva Parlamenta.

33 Na prvoj stranici tužbe, u definiciji njezina predmeta, tužiteljica među ostalim traži poništenje predsjednikove odluke o sankciji.

34 Štoviše, valja navesti da, iako predsjednikova odluka o uznemiravanju nije izričito navedena u opisu predmeta tužbe ni u zahtjevu među aktima čije se poništenje traži, iz navedenih razloga proizlazi da je tužiteljica jasno namjeravala pobijati tu odluku.

35 To Parlament uostalom nije ni osporavao.

36 Budući da je Parlament mogao utvrditi taj zahtjev i da je na njega mogao detaljno odgovoriti, valja smatrati da se zahtjev za poništenje također odnosi na predsjednikovu odluku o uznemiravanju iako ta odluka formalno nije dio opisa predmeta tužbe sadržanog u tužbi (vidjeti u tom smislu presudu od 2. ožujka 1967., Simet i Feram/Visoko tijelo, 25/65 i 26/65, EU:C:1967:4, str. 53.).

37 Činjenica da se zahtjev za poništenje također odnosi na predsjednikovu odluku o uznemiravanju potvrđena je tužiteljičinim zahtjevom iz opisa predmeta tužbe kao i u točki 17. tužbe koji se odnosi na poništenje svakog akta koji prethodi sankciji, s njom je povezan ili slijedi nakon nje.

38 Iz spisa ne proizlazi da se potonjim zahtjevom tužiteljica pozivala na odluke različite od predsjednikove odluke o uznemiravanju.

39 Posljedično, valja smatrati da se zahtjev za poništenje odnosi na predsjednikovu odluku o uznemiravanju, predsjednikovu odluku o sankciji i odluku predsjedništva Parlamenta (u daljnjem tekstu: pobijane odluke).

3. Dopuštenost zahtjeva za poništenje u dijelu u kojem se odnosi na predsjednikovu odluku o sankciji

40 Parlament smatra da zahtjev za poništenje treba odbaciti kao nedopušten u dijelu u kojem se odnosi na predsjednikovu odluku o sankciji zbog dvaju razloga od kojih se jedan navodi primarno, a drugi podredno.

41 Parlament najprije ističe da je predsjednikova odluka o sankciji zamijenjena odlukom predsjedništva Parlamenta, koja čini konačno stajalište institucije i stoga odluku protiv koje bi tužba trebala biti usmjerena.

42 U tom pogledu treba navesti da je odluka predsjedništva Parlamenta donesena nakon unutarnje žalbe koju je tužiteljica podnijela na osnovi članka 167. Poslovnika protiv predsjednikove odluke o sankciji.

43 Međutim, u skladu sa sudskom praksom, postojanje upravne žalbe protiv odluke, neovisno o tomu je li ta žalba neobvezna ili obvezna, ne utječe na pravo zainteresirane osobe da u bilo kojem trenutku pokrene sudski postupak protiv navedene odluke (presuda od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 34.).

44 Zato se, osobito vodeći računa o pravu na djelotvoran pravni lijek zajamčenom člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, ne može smatrati da pokretanje žalbenog postupka u smislu članka 167. Poslovnika utječe na pravo na djelotvoran pravni lijek protiv sporne odluke (vidjeti analogijom presudu od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 35.).

45 Usto, valja podsjetiti na to da su, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, upravna žalba i njezino izričito ili prešutno odbijanje sastavni dio složenog postupka. U tim okolnostima učinak je sudskog postupka – čak ako je i formalno usmjeren protiv odluke o odbijanju žalbe – pokretanje postupka pred sudom Unije u pogledu nepovoljnog akta protiv kojeg je podnesena žalba (presuda od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 36., i od 19. rujna 2018., Selimovic/Parlament, T-61/17, neobjavljena, EU:T:2018:565, t. 45.).

46 Osim toga, također u skladu s ustaljenom sudskom praksom, tužba je dopuštena bez obzira na to je li usmjerena protiv same odluke koja je predmet žalbe, protiv odluke o odbijanju te žalbe ili protiv obiju odluka, pod uvjetom da su navedena žalba i tužba podnesene u rokovima koji su propisani navedenim člancima (vidjeti presudu od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 37. i navedenu sudsku praksu).

47 Iz prethodno navedenog slijedi da donošenje odluke predsjedništva Parlamenta ne sprečava tužiteljicu da podnese tužbu protiv predsjednikove odluke o sankciji, čak i ako je ta odluka bila predmet žalbe na temelju članka 167. Poslovnika.

48 Podredno, Parlament ističe da je tužba nedopuštena u dijelu u kojem je usmjerena protiv predsjednikove odluke o sankciji zbog toga što je podnesena nakon isteka dvomjesečnog roka predviđenog člankom 263. šestim stavkom UFEU-a.

49 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je cilj obveznog ili neobveznog upravnog postupka omogućiti i dati prednost mirnom rješenju spora nastalog između zainteresirane osobe i uprave kako bi se izbjegao sudski spor (presude od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 25. i od 19. rujna 2018., Selimovic/Parlament, T-61/17, neobjavljena, EU:T:2018:565, t. 43.).

50 U ovom slučaju postupak iz članka 167. Poslovnika čini neobvezan predsudski postupak. Međutim, potonji bi bio lišen svojeg korisnog učinka ako bi dotični zastupnik, nakon korištenja te mogućnosti u svrhu nagodbe, morao pokrenuti sudski postupak prije okončanja upravnog postupka kako bi poštovao rok za podnošenje tužbe protiv odluke koja je predmet navedenog postupka (presuda od 19. rujna 2018., Selimovic/Parlament, T-61/17, neobjavljena, EU:T:2018:565, t. 43.).

51 Usto, valja navesti da članak 167. Poslovnika predviđa da, ako predsjedništvo Parlamenta ne donese odluku o unutarnjoj žalbi u roku od četiri tjedna predviđena u tu svrhu, sankcija se smatra poništenom tako da nikakav sudski postupak nije nužan u takvom slučaju (presuda od 19. rujna 2018., Selimovic/Parlament, T-61/17, neobjavljena, EU:T:2018:565, t. 44.).

52 Posljedično, treba smatrati da je u okviru ove tužbe tužiteljica mogla tražiti poništenje predsjednikove odluke o sankciji najkasnije na datum isteka roka za podnošenje tužbe koji se izračunava počevši od dostave odluke predsjedništva Parlamenta (vidjeti u tom smislu presudu od 19. rujna 2018., Selimovic/Parlament, T-61/17, neobjavljenu, EU:T:2018:565, t. 48.; vidjeti također u tom smislu i analogijom presudu od 21. veljače 2018., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, t. 41.).

53 U ovom je slučaju odluka predsjedništva Parlamenta donesena 12. studenoga 2018. i dostavljena tužiteljici 14. studenoga. Tužba za poništenje podnesena je 11. siječnja 2019.

54 Iz toga slijedi da se tužba, u dijelu u kojem se odnosi na predsjednikovu odluku o sankciji, ne može smatrati nepravodobnom.

4. Dopuštenost zahtjeva za poništenje u dijelu u kojem se odnosi na predsjednikovu odluku o uznemiravanju

55 Usto, Parlament ističe da je zahtjev za poništenje, u dijelu u kojem se odnosi na predsjednikovu odluku o uznemiravanju, podnesen nakon isteka rokova predviđenih člankom 263. šestim stavkom UFEU-a.

56 U tom pogledu treba navesti da je, kao što je to naveo Parlament, predsjednikova odluka o uznemiravanju donesena 2. listopada 2018., dok je ova tužba podnesena 11. siječnja 2019. odnosno više od dva mjeseca nakon dostave te odluke.

57 Parlament je na raspravi naveo da je postupak koji se odnosi na djela uznemiravanja koja se pripisuju članovima Parlamenta organiziran na način da vodi računa, s jedne strane, o njihovoj posebnoj situaciji i, s druge strane, o želji koju je izrazilo predsjedništvo Parlamenta da bude uključeno samo u žalbu koja se odnosi na sankciju a da pritom ne sudjeluje u dijelu postupka koji se odnosi na utvrđenje uznemiravanja.

58 Zbog tih je razloga uspostavljen postupak u dva dijela u kojem je svaka od tih stranaka podvrgnuta različitom sustavu u pogledu pravnih sredstava jer, za razliku od predsjednikove odluke o uznemiravanju, uređenje koje je uspostavio Parlament osobi protiv koje je postupak pokrenut omogućuje da podnese unutarnju žalbu predsjedništvu Parlamenta protiv predsjednikove odluke o sankciji.

59 Kad je riječ o Parlamentu, to se uređenje temelji, s jedne strane, na člancima 166. i 167. Poslovnika i, s druge strane, na članku 12. Pravilnika od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015.

60 U tom pogledu treba navesti da članak 166. Poslovnika naslovljen „Sankcije” u svojem stavku 1. prvom podstavku navodi sljedeće:

„U ozbiljnim slučajevima narušavanja reda ili ometanja rada Parlamenta, čime se krše načela utvrđena člankom 11., [p]redsjednik donosi obrazloženu odluku o odgovarajućoj sankciji.”

61 Članak 167. Poslovnika naslovljen „Unutarnji žalbeni postupak” navodi sljedeće:

„Zastupnik može [p]redsjedništvu podnijeti unutarnju žalbu u roku od dva tjedna od obavijesti o sankciji koju je izrekao predsjednik na temelju članka 166. stavaka 1. do 4. Žalba ima za posljedicu prekid primjene te sankcije. Predsjedništvo može najkasnije četiri tjedna od podnošenja žalbe ili, ako se ne sastane u tom razdoblju, na svojoj sljedećoj sjednici, poništiti, potvrditi ili izmijeniti izrečenu sankciju, ne dovodeći u pitanje mogućnost žalbe izvan Parlamenta koju ima dotični zastupnik. Ako Predsjedništvo ne donese odluku u tom roku, sankcija se smatra poništenom.”

62 Kad je riječ o članku 12. Pravilnika od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015., on navodi kako slijedi:

„1. S obzirom na mišljenje [savjetodavnog odbora], [p]redsjednik donosi obrazloženu odluku o tome postoji li uznemiravanje. U pisanom obliku odboru navodi mjere koje namjerava poduzeti. O tome obavještava dotične stranke. Prije poduzimanja bilo koje odluke o postojanju uznemiravanja, [p]redsjednik saslušava dotičnog zastupnika.

[…]

3. Prema potrebi, [p]redsjednik Parlamenta poduzima sankcije prema dotičnom zastupniku u skladu s člancima 11. i 166. [Poslovnika]. Saslušanje zastupnika na temelju stavka 1. saslušanje je u smislu članka 166. stavka 1. [Poslovnika].”

63 Protivno onomu što navodi Parlament, iz tih odredbi ne proizlazi to da kad se one odnose na članove te institucije, s jedne strane, postupci koji se odnose na uznemiravanje moraju nužno dovesti do različitih odluka u pogledu uznemiravanja i sankcije i, s druge strane, da te odluke moraju biti podvrgnute sustavima različitih pravnih sredstava.

64 Naime, članak 166. Poslovnika i članak 12. Pravilnika od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015., predviđaju samo da se obrazložena odluka donosi u slučaju kažnjivog ponašanja i da se može izreći sankcija a da se pritom ne isključuje da ti elementi koji su *a priori* neodvojivi budu predmet iste odluke.

65 U istom smislu, članak 167. Poslovnika ograničava se na određivanje početka roka za podnošenje žalbe navođenjem da taj rok teče od izricanja sankcije a da se pritom ne isključuje da se odlukom koja je sadržava također može utvrditi uznemiravanje.

66 Osim toga, razlika koju Parlament provodi između odluke o sankciji i odluke kojom je utvrđeno uznemiravanje, pod pretpostavkom da se može temeljiti na odredbama iz točaka 60. do 62. ove presude, dovodi do različitog postupanja prema tim odlukama kad je riječ o mogućnostima podnošenja pravnog lijeka, a one su zapravo neodvojivo povezane.

67 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, kao što je to navelo predsjedništvo Parlamenta u točki 4. svoje odluke, pravni lijekovi moraju biti „djelotvorni”.

68 Taj je zahtjev sadržan u članku 47. Povelje o temeljnim pravima u skladu s kojim svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na takav pravni lijek.

69 Kao što je to naveo Parlament, u nedostatku unutarnje žalbe člana Parlamenta protiv predsjednikove odluke o sankciji, sud Unije, kojem je izravno podnesena tužba protiv te odluke ima mogućnost analizirati, u okviru istog sudskog postupka, veze koje postoje između sankcije, činjenica i postupka.

70 S obzirom na obvezu osiguravanja djelotvornosti pravnog lijeka, nijedan razlog ne opravdava da se sudski nadzor nad predsjednikovom odlukom o sankciji razlikuje ako član Parlamenta, prije pokretanja postupka pred sudom, podnese unutarnju žalbu protiv te odluke.

71 Naime, djelotvornost pravnog lijeka zahtijeva da se, kao što je to slučaj kad nikakva unutarnja žalba nije podnesena protiv predsjednikove odluke o sankciji, razmatranje suda Unije može istodobno odnositi na odluku o ponašanju i odluku o sankciji s obzirom na to da je sankcija zakonita samo ako se, kao prvo, u slučaju da je utvrđeno postupanje, to utvrđenje temelji na dostatnim dokazima, kao drugo, da je bilo predmet odgovarajuće pravne kvalifikacije i da je, kao treće, sankcija proporcionalna težini navedenog postupanja, što sve dovodi do donošenja odluka u postupku u kojem nije bilo povrede.

72 Postojanje neodvojivih veza između utvrđenja uznemiravanja, sankcije i odvijanja postupka priznao je, među ostalim, sâm predsjednik Parlamenta. S jedne strane, on je u točki 7. odluke o sankciji naveo da su „zahtjevi i razlozi iz odluke o utvrđenju uznemiravanja osnova ove odluke o primjeni sankcije”. S druge strane, u točki 11. te odluke, u kojoj je sâm opisao postojeći odnos između različitih elemenata situacije naveo da je „s obzirom na težinu [tužiteljičina] postupanja, koje je bilo dugotrajno, opetovano i sustavno te koje ukazuje na očito nepostojanje poštovanja vrijednosti i načela iz članka 11. stavka 3. Pravilnika, izrečena sankcija […] primjerena i proporcionalna počinjenoj povredi”.

73 U ovom je slučaju razumljivo da se tužiteljica, sa željom da se brani, poslužila mogućnošću koja joj stoji na raspolaganju na temelju Poslovnika da podnese unutarnju žalbu protiv predsjednikove odluke o sankciji.

74 Međutim, ta okolnost ne može dovesti do toga da se, s obzirom na nužnost osiguravanja djelotvornosti tužbe pred sudom Unije, tužiteljicu liši sudskog nadzora tijekom kojeg će se, vodeći računa o neodvojivim vezama koje ih povezuju, razmotriti sva obilježja sporne situacije.

75 Usto, da je tužiteljica izravno osporavala predsjednikovu odluku o uznemiravanju pred sudom Unije, predsjedništvo Parlamenta trebalo bi odabrati između dviju mogućnosti, pri čemu nijedna ne bi bila zadovoljavajuća u pogledu svojih upravnih i sudskih posljedica. U prvom bi se slučaju predsjedništvo moglo izjasniti o sankciji bez čekanja na odluku suda, u kojem slučaju bi tužiteljica također mogla podnijeti tužbu protiv te odluke, što bi vjerojatno navelo suca da spoji dvije tužbe te da razdvoji svoje ispitivanje zakonitosti u pogledu uznemiravanja. U drugom bi slučaju predsjedništvo moglo čekati donošenje odluke suda, čime bi bilo izloženo riziku da ne bude u mogućnosti izvršavati svoju ovlast preispitivanja sankcije s obzirom na to da se, s jedne strane, na temelju članka 167. Poslovnika, zbog nedonošenja odluke predsjedništva u roku od četiri tjedana nakon podnošenja žalbe, pobijana sankcija koju je donio predsjednik Parlamenta smatra ništavom i da, s druge strane, iz odredbi Poslovnika ne proizlazi da predsjedništvo ima mogućnost obustaviti postupak koji se vodi pred njim dok čeka ishod sudskog postupka.

76 U takvim okolnostima pravo na djelotvoran pravni lijek i načelo dobre uprave pravdom zajedno zahtijevaju da se u ovom slučaju pred sudom istodobno pokrene postupak o zakonitosti odluka koje pripadaju istom sporu odnosno, u ovom slučaju, odluke kojom se utvrđuje postojanje činjenica uznemiravanja i odluke koja o njoj ovisi, to jest odluke o sankciji na koju upućuju takve činjenice.

77 Tako valja smatrati da je, s obzirom na to da je predsjednikova odluka o uznemiravanju neodvojivo povezana s onom o sankciji, rok za podnošenje tužbe za poništenje protiv nje, kao u slučaju druge odluke, počeo teći od dostave odluke predsjedništva Parlamenta donesene nakon podnošenja unutarnje žalbe na temelju članka 167. Poslovnika (vidjeti točku 52. ove presude).

78 Posljedično valja smatrati da se zahtjev za poništenje predsjednikove odluke o uznemiravanju ne može smatrati nepravodobnim te da je stoga dopušten.

5. Meritum

79 Prvim tužbenim razlogom tužiteljica ističe da tijekom postupka koji je doveo, s jedne strane, do kvalifikacije njezina postupanja kao uznemiravanja i, s druge strane, do izricanja sankcije nije imala pristup, iako je podnijela zahtjev, ni dokumentima iz izvješća o istrazi, ni prijavama koje je podnijelo dvoje APA, kao ni izjavama koje su podnijeli savjetodavnom odboru.

80 Parlament osporava tu argumentaciju.

a) Dopuštenost tužbenog razloga

81 Opći sud je u pisanom obliku pitao stranke je li pravilo „o podudarnosti” između tužbe i žalbe primjenjivo u ovom sporu i koji bi bio učinak te eventualne primjene s obzirom na to da navedeno pravilo zahtijeva da su tužbeni razlog ili prigovor izneseni pred sudom Unije već bili izneseni u okviru predsudskog postupka ili da su usko povezani s kritikom iznesenom u istom okviru, uz mogućnost da ih se proglasi nedopuštenima u protivnom slučaju.

82 Parlament je odgovorio da, ako bi se to pravilo trebalo primijeniti u ovom slučaju, razlog koji se odnosi na povredu prava obrane treba proglasiti nedopuštenim jer ga tužiteljica nije iznijela u okviru unutarnje žalbe pred predsjedništvom Parlamenta.

83 Tužiteljica osporava stajalište koje je zauzima Parlament.

84 U tom pogledu treba podsjetiti na to da da se tužba temelji na članku 263. UFEU-a, a ne na članku 270. UFEU-a.

85 Pravilo o podudarnosti proizlazi iz sporova pokrenutih na osnovi potonje odredbe i s obzirom na obveznu prethodnu žalbu uvedenu Pravilnikom a da pritom to u tom stadiju ne zahtijevaju ni Sud ni Opći sud za tužbe kojima prethodi upravna faza s obzirom na to da se podnose na temelju članka 263. UFEU-a.

86 Prema potrebi, valja podsjetiti na to da pravilo o podudarnosti u okviru članka 270. UFEU-a vodi računa o posebnom kontekstu koji uređuje ta odredba. U skladu s njome, Sud Europske unije nadležan je u svim sporovima između Unije i njezinih službenika u granicama i prema uvjetima utvrđenima u Pravilniku o osoblju za dužnosnike i Uvjetima zaposlenja za ostale službenike Unije u kojima je dopuštenost tužbi pred Sudom Europske unije izričito uvjetovana, s jedne strane, podnošenjem prethodne žalbe i, s druge strane, izričitom ili prešutnom odlukom o odbijanju tijela za imenovanje.

87 Osim toga, u tom pogledu treba naglasiti da ni Poslovnik ni drugi tekst koji je primjenjiv u ovom slučaju ne uvjetuju dopuštenost tužbe koju je član Parlamenta podnio pred sudom Unije prethodnim podnošenjem žalbe Parlamentu. Zbog nepostojanja takvog teksta, s obzirom na pravo na djelotvoran pravni lijek predviđen člankom 47. Povelje o temeljnim pravima, tužiteljici treba dati mogućnost iznošenja svih razloga pred sudom Unije, čak i ako ona to nije učinila pred predsjedništvom Parlamenta.

88 U ovom je slučaju primjena pravila o podudarnosti tim manje opravdana što se postupak unutarnje žalbe predviđen člankom 167. Poslovnika, onako kako ga je opisao Parlament, može odnositi samo na sankciju. U tim okolnostima traženje nagodbe ne može dovesti u pitanje utvrđenje uznemiravanja koje se može osporavati samo pred sudom i stoga ne obuhvaća cjelokupni spor između dotičnog zastupnika i Parlamenta.

89 U svakom slučaju, činjenica da tužiteljica nije ranije iznijela argument koji se temelji na pravima obrane ne utječe na ispitivanje unutarnje žalbe jer je, kao što je to navedeno u točkama 4. i 5. te odluke, predsjedništvo Parlamenta u trenutku donošenja odluke provjerilo je li u postupku počinjena očita povreda koja bi mogla dovesti u pitanje zakonitost odluke o izricanju sankcije (vidjeti u tom smislu i analogijom presudu od 21. studenoga 2000., Carrasco Benítez/Komisija, T-214/99, EU:T:2000:272, t. 37. i 38.).

90 Tako valja smatrati da zbog razloga iznesenih u ovoj presudi pravilo o podudarnosti nije primjenjivo u sporu poput onog koji je tužiteljica pokrenula pred Općim sudom i, posljedično, da se prvi tužbeni razlog ne može proglasiti nedopuštenim zbog toga što se pred predsjedništvom Parlamenta, u okviru unutarnje žalbe na temelju članka 167. Pravilnika, nije pozivalo na povredu načela poštovanja prava obrane.

b) Osnovanost tužbenog razloga

91 Kad je riječ o osnovanosti tužbenog razloga, valja podsjetiti na to da članak 41. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima navodi da pravo na dobru upravu među ostalim uključuje pravo svake osobe na saslušanje prije poduzimanja bilo kakve pojedinačne mjere koja bi na nju mogla nepovoljno utjecati, pravo svake osobe na pristup svojem spisu, uz poštovanje zakonitih interesa povjerljivosti te profesionalne i poslovne tajne, i, naposljetku, obvezu uprave da obrazloži svoje odluke.

92 U presudi od 4. travnja 2019., OZ/EIB (C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 53.), Sud je podsjetio na to da pravo na saslušanje predviđeno tom odredbom jamči svakoj osobi mogućnost da na smislen i djelotvoran način iznese svoja stajališta u upravnom postupku i prije donošenja bilo koje odluke koja bi mogla nepovoljno utjecati na njezine interese.

93 Primjenom članka 41. stavka 2. Povelje o temeljnim pravima, Sud je smatrao da su, u slučaju da je tužbu za poništenje protiv odluke kojom je odbijena njezina pritužba podnijela osoba koja je bila žrtva uznemiravanja, istražni odbor, prije nego što je proslijedio svoje preporuke predsjedniku institucije i, u svakom slučaju, potonji, prije donošenja odluke koja nepovoljno utječe na žaliteljicu, bili obvezni poštovati njezino pravo da bude saslušana u svojem svojstvu žaliteljice (vidjeti u tom smislu presudu od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 56.).

94 Sud je također smatrao da je tužiteljica, u svojem svojstvu žaliteljice imala pravo, kako bi mogla valjano iznijeti svoja očitovanja, da joj se barem dostavi sažetak izjava osobe optužene za uznemiravanje i različitih saslušanih svjedoka, u mjeri u kojoj je te izjave koristio istražni odbor u svojem izvješću, kako bi mogao podnijeti svoje preporuke predsjedniku dotične institucije koji je na njihovoj osnovi temeljio spornu odluku, pri čemu joj je sažetak po potrebi trebao biti dostavljen uz poštovanje legitimnih interesa povjerljivosti (vidjeti u tom smislu presudu od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 57.).

95 To je stajalište potvrđeno u presudi od 25. lipnja 2020., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490, t. 57. do 62.), u kojoj je Sud, na temelju iste odredbe, u drugom postupku koji je doveo do odbijanja pritužbe zbog uznemiravanja odlučio da zlostavljana osoba u svojem svojstvu žaliteljice ima pravo da joj se dostavi barem sažetak mišljenja savjetodavnog odbora i zapisnici o saslušanju svjedoka s obzirom na to da je tijelo nadležno za odlučivanje o postojanju uznemiravanja temeljilo spornu odluku na tim dokumentima.

96 U točki 66. presude od 25. lipnja 2020., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490), Sud je naveo da se, kako bi se zajamčila povjerljivost iskaza svjedoka i ciljevi njihove zaštite, uz jamstvo da je tužitelj valjano saslušan prije donošenja odluke koja na njega nepovoljno utječe, mogu primijeniti određene metode poput anonimizacije, odnosno otkrivanja bitnog sadržaja svjedočenja u obliku sažetka ili pak skrivanja određenih dijelova sadržaja tih svjedočenja

97 U predmetima u kojima su donesene presude od 4. travnja 2019., OZ/EIB (C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 53.), i od 25. lipnja 2020., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490), osoba koja se poziva na pravo da bude valjano saslušana, kao što je to navedeno u točkama 93. i 95. ove presude, je žaliteljica koja smatra da je bila žrtva uznemiravanja.

98 Takva se situacija razlikuje od one iz ovog predmeta u kojem argument koji se odnosi na nedostatan pristup spisu nije iznijela žaliteljica koja smatra da je bila žrtva uznemiravanja nego osoba koja je optužena za uznemiravanje te je zbog njega sankcionirana.

99 U tom se slučaju opće načelo poštovanja prava obrane, na koje se također poziva tužiteljica u okviru svojeg prvog tužbenog razloga, primjenjuje u cijelom svojem opsegu.

100 U skladu sa sudskom praksom, to se opće načelo nameće u svakom postupku pokrenutom protiv određene osobe te može dovesti do donošenja akta koji na nju nepovoljno utječe (vidjeti u tom smislu presudu od 16. svibnja 2012., Skareby/Komisija, F-42/10, EU:F:2012:64, t. 46. i navedenu sudsku praksu). Jednako vrijedi ako postupak može dovesti do sankcije (presuda od 14. rujna 2010., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisija i dr., C-550/07 P, EU:C:2010:512, t. 92.). To se temeljno načelo prava Unije mora osigurati čak i u slučaju nepostojanja propisa koji se odnosi na predmetni postupak (presude od 10. srpnja 1986., Belgija/Komisija, 234/84, EU:C:1986:302, t. 27.; od 9. studenoga 2006., Komisija/De Bry, C-344/05 P, EU:C:2006:710, t. 37. i od 27. listopada 2016., ESB/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, t. 72.).

101 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, prava obrane uključuju pravo na saslušanje i pravo na pristup spisu te spadaju u temeljna prava koja čine sastavni dio pravnog poretka Unije i zaštićena su Poveljom (vidjeti presudu od 10. rujna 2013., G. i R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, t. 32. i navedenu sudsku praksu).

102 To se načelo primjenjuje u ovom slučaju s obzirom na to da postupak pokrenut protiv tužiteljice može dovesti, a i doveo je, do sankcije članu Parlamenta zbog uznemiravanja.

103 U postupku u kojem se nastoji dokazati postojanje uznemiravanja, opće načelo poštovanja prava obrane podrazumijeva da se, uz poštovanje eventualnih zahtjeva za povjerljivost, osobi protiv koje je postupak pokrenut prije donošenja odluke koja na nju nepovoljno utječe dostave svi dokumenti iz spisa u pogledu navedenog uznemiravanja, i oni koji je terete i oni koji joj idu u korist, i da je se u vezi s tim sasluša.

104 Dostava svih dokumenata iz spisa uostalom izričito je predviđena člankom 3. stavkom 1. Priloga IX. Pravilnika o osoblju za osobe na koje se on primjenjuje i koje su podvrgnute stegovnom postupku nakon istrage Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF).

105 U ovom slučaju iz spisa i rasprave proizlazi da tijekom postupka koji je doveo do utvrđenja uznemiravanja i izricanja sankcije tužiteljica, iako je dopisom od 23. veljače 2018. obaviještena o sadržaju prijava dvoje APA, nije imala pristup ni njihovim izjavama od 27. veljače 2018. podnesenima savjetodavnom odboru ni dokumentima iz spisa, osobito porukama elektroničke pošte i tekstualnim porukama, a te su različite informacije uzete u obzir za donošenje zaključka o postojanju uznemiravanja i sankcioniranju tužiteljice.

106 Parlament je na raspravi tvrdio da je poštovao načelo poštovanja prava obrane, ali da nije bio obvezan tužiteljici omogućiti pristup spisu u njegovoj cijelosti. U svakom slučaju, najprije ističe da tužiteljica ni u jednom trenutku nije tražila pristup spisu. Zatim, obavještavanje o porukama elektroničke pošte i tekstualnim porukama na kojima se temeljio savjetodavni odbor a potom predsjednik Parlamenta za donošenje svojeg mišljenja i odluke naišlo bi na poteškoće s obzirom na povjerljivost tih dokumenata. Naposljetku, obavještavanje o tim elementima nije bilo nužno jer je tužiteljica bila upoznata s njihovim sadržajem s obzirom na to da su bili upućeni njoj ili ih je ona slala.

107 Kad je riječ o prvom argumentu, valja podsjetiti na to da, protivno onomu što tvrdi Parlament, pristup spisu u okviru postupka povodom uznemiravanja ne može biti uvjetovan zahtjevom dotične osobe. Naime, na nadležnom tijelu koje vodi postupak pokrenut protiv te osobe jest da poštuje sva tražena jamstva, osobito ona koja se odnose na prava obrane, a da se to od njega ne traži.

108 Kad je riječ o drugom argumentu, valja utvrditi da je u svojoj argumentaciji Parlament načelno dokazao nužnost zaštite podnositelja prijave kako bi objasnio da je pristup predmetnim dokumentima bio ograničen u predmetnom postupku a da pritom nije naveo informacije koje su zbog svoje posebnosti zahtijevale određeni oblik povjerljivosti ni razloge koji bi to opravdali.

109 U svakom slučaju, valja podsjetiti na to da se povjerljivost može osigurati primjenom različitih metoda kao što su to anonimizacija, otkrivanje bitnog sadržaja dokumenata iz spisa u obliku sažetka ili pak skrivanje određenih dijelova njihova sadržaja (presuda od 25. lipnja 2020., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, t. 66.).

110 Kad je riječ o trećem argumentu, koji je uostalom u suprotnosti s drugim, valja navesti da, kako bi mogla osigurati svoju obranu, osoba protiv koje je pokrenut postupak mora imati mogućnost podrobnog upoznavanja s dokumentima iz spisa na kojima se temelje optužbe protiv nje sadržane u odlukama koje se na nju odnose.

111 Parlament je na raspravi tvrdio da je njegova dužnost utvrditi elemente o kojima treba obavijestiti osobu optuženu za uznemiravanje, a na toj je osobi da zatraži dokumente na kojima su se ti elementi temeljili ako to smatra nužnim.

112 Taj se argument ne može prihvatiti. U okviru postupka zbog uznemiravanja na nadležnim je tijelima da zainteresiranu osobu, uz poštovanje eventualnih zahtjeva povjerljivosti, obavijeste ne samo o elementima na kojima se temelje tvrdnje o uznemiravanju nego i o dokumentima u prilog tim tvrdnjama poput onih koji prema potrebi omogućuju njihovo odbijanje, pri čemu zainteresirana osoba mora imati mogućnost sama odrediti kako pripremiti i obrazložiti svoju obranu.

113 Stoga treba odbiti argumente na koje se Parlament poziva protiv primjene načela poštovanja prava obrane u ovom slučaju.

114 Posljedično, u ovom slučaju valja utvrditi da je povrijeđeno opće načelo poštovanja prava obrane.

c) Posljedice povrede načela poštovanja prava obrane

115 U skladu sa sudskom praksom, povreda prava obrane dovodi do poništenja odluke donesene na kraju postupka samo ako bi navedeni postupak bez te nepravilnosti mogao imati drukčiji ishod (presuda od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 76.).

116 Prema mišljenju Suda, taj je zahtjev ispunjen ako, s obzirom na to da tužiteljica nije imala pristup dokumentima koji su joj trebali biti dostavljeni primjenom poštovanja prava obrane, ona nije mogla valjano iznijeti svoja očitovanja (vidjeti u tom smislu presude od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 77. i 78. i od 25. lipnja 2020., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, t. 73.) te joj na taj način nije dana, barem mala, prilika da bolje osigura svoju obranu (vidjeti u tom smislu presudu od 16. siječnja 2019., Komisija/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, t. 56.).

117 U takvom slučaju nedostavljanje dokumenata iz spisa na kojima se temeljila uprava neizbježno utječe, s obzirom na zaštitu prava obrane, na pravilnost akata donesenih nakon okončanja postupka koji bi mogao nepovoljno utjecati na tužiteljicu (vidjeti u tom smislu presude od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 78., i od 25. lipnja 2020., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, t. 73.).

118 U ovom slučaju, iz spisa i s rasprave proizlazi da tijekom postupka koji se na nju odnosi tužiteljica nije imala pristup ni izjavama dvoje APA od 27. veljače 2018. danima pred savjetodavnim odborom ni cjelokupnom spisu, osobito potpunom sadržaju poruka elektroničke pošte ili tekstualnih poruka na kojima su se temeljile te optužbe, iako su te informacije uzete u obzir prilikom utvrđenja uznemiravanja i izricanja sankcije.

119 U tom pogledu valja podsjetiti na to da definicija uznemiravanja u smislu članka 12.a stavka 3. Pravilnika o osoblju, koja se podudara s onom iz članka 3. stavka 1. Pravilnika od 14. travnja 2014., kako je izmijenjen 6. srpnja 2015., podrazumijeva kontekstualnu kvalifikaciju akata i ponašanja dužnosnika koju nije uvijek jednostavno provesti (vidjeti u tom smislu presude od 13. srpnja 2018., SQ/EIB, T-377/17, EU:T:2018:478, t. 99. i od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 75.).

120 U tim okolnostima treba smatrati, na osnovi sudske prakse navedene u točkama 115. do 117. ove presude, da je tužiteljica, time što joj je uskraćen pristup cjelokupnom sadržaju spisa, u ovom slučaju bila lišena mogućnosti da bolje osigura svoju obranu te da je ta nepravilnost neizbježno utjecala na sadržaj odluka donesenih o postojanju uznemiravanja i sankciji.

121 Stoga treba odrediti u kojoj je mjeri povreda načela poštovanja prava obrane utjecala na zakonitost različitih pobijanih odluka.

1) Predsjednikova odluka o uznemiravanju

122 Predsjednikova odluka o uznemiravanju prva je odluka donesena nakon postupka u kojem je počinjena povreda načela poštovanja prava obrane utvrđena u ovoj presudi.

123 Budući da je ta odluka donesena a da predsjednik nije mogao raspolagati informacijama i argumentima koje je tužiteljica mogla iznijeti da je, u skladu s tim načelom, bila u mogućnosti upoznati se s dokumentima iz spisa na kojima se on namjeravao temeljiti, tu odluku treba poništiti.

2) Predsjednikova odluka o sankciji

124 Očito je da je na zakonitost predsjednikove odluke o sankciji također utjecala povreda načela poštovanja prava obrane utvrđena u ovoj presudi. Naime, njezina su osnova navodne činjenice o uznemiravanju na utvrđenje kojih je također utjecala povreda načela poštovanja prava obrane.

125 Posljedično, treba poništiti predsjednikovu odluku o sankciji zbog povrede načela poštovanja prava obrane.

3) Odluka predsjedništva Parlamenta

126 Parlament smatra da se odluka njegova predsjedništva odnosi samo na sankciju, tako da na nju ne može utjecati povreda načela poštovanja prava obrane koja se odnosi samo na predsjednikovu odluku o uznemiravanju.

127 Treba naglasiti da je odlukom predsjedništva Parlamenta potvrđena predsjednikova odluka o sankciji te da su njezina osnova također navodne činjenice o uznemiravanju na čije je utvrđenje utjecala povreda načela poštovanja prava obrane. Nezakonitost koju sadržava to utvrđenje stoga nužno dovodi do nezakonitosti odluke predsjedništva Parlamenta.

128 Doduše, u svojoj je odluci predsjedništvo Parlamenta ograničilo zadaću koju je trebalo provesti u okviru žalbe podnesene na temelju članka 167. Poslovnika navodeći u točki 4., s jedne strane, da je „nadležno samo za razmatranje same sankcije" i, s druge strane, da ponovno ispitivanje koje se odnosi na „osnovanost" odluke o uznemiravanju ili „činjenica" na kojima se temelji odluka o izricanju sankcije nije obuhvaćeno njegovom nadležnosti.

129 Predsjedništvo Parlamenta je u istoj točki 4. svoje odluke ipak priznalo da je provelo provjeru regularnosti postupka koji je doveo do donošenja odluke o uznemiravanju.

130 Tako je predsjedništvo Parlamenta navelo da je „kako bi žalba bila djelotvorna [smatralo] primjerenim provesti ispitivanje ograničeno na provjeru toga da je utvrđenje uznemiravanja primjereno dokazano i da, konkretnije, provedeni postupak nije sadržavao očitu povredu koja bi mogla dovesti u pitanje zakonitost odluke o izricanju sankcije".

131 U istom je smislu predsjedništvo Parlamenta u točki 5. svoje odluke potvrdilo da postupak nije sadržavao nikakvu povredu koja bi mogla dovesti u pitanje valjanost odluke o uznemiravanju i odluke o sankciji. Naime, navelo je da je „na toj osnovi, [p]redsjedništvo smatralo da je [p]redsjednikovo utvrđenje o postojanju uznemiravanja provedeno na primjeren način i da provedeni postupak nije sadržavao očitu povredu koja bi mogla dovesti u pitanje zakonitost odluke o izricanju sankcije".

132 Tako je predsjedništvo Parlamenta svoju odluku temeljilo na ocjeni koja je, zbog razloga navedenih u točkama 91. do 114. ove presude, provedena povredom načela poštovanja prava obrane.

133 Ta odluka stoga treba biti poništena zbog povrede tog načela.

4) Zaključak o zahtjevu za poništenje

134 S obzirom na prethodna razmatranja, valja smatrati da treba poništiti predsjednikove odluke o uznemiravanju i o sankciji te odluku predsjedništva Parlamenta a da pritom nije potrebno razmatrati druge prigovore sadržane u prvom tužbenom razlogu ni druge razloge koje je iznijela tužiteljica, ni njezine zahtjeve za podnošenje dokaza i dokaznih prijedloga, kao ni njezine zahtjeve za određivanje mjera upravljanja postupkom i izvođenja dokaza.

C. Zahtjev kojim se traži zamjena izrečene sankcije onom predviđenom člankom 166. stavkom 4. točkom (a) Poslovnika

135 U zahtjevu iz tužbe tužiteljica od Općeg suda traži da, podredno, „utvrdi da je izrečena sankcija prekomjerna i neproporcionalna” te da je „zamijeni onom predviđenom člankom 166. stavkom 4. točkom (a) Poslovnika”. Sankcija predviđena tom odredbom je ukor.

136 Budući da je zahtjev naveden u točki 135. ove presude podredne naravi u odnosu na zahtjev za poništenje i s obzirom na to da je on prihvaćen, nije potrebno odlučivati o tom zahtjevu.

D. Zahtjev za naknadu štete

1. Zahtjev za naknadu štete

137 Tužiteljica u tužbi zahtijeva da se Parlamentu naloži plaćanje iznosa od 50 000 eura ili višeg ili nižeg iznosa koji će Opći sud odrediti u pravičnom iznosu za postupanje njegova predsjednika i članova njegova predsjedništva. Sankcija izrečena tužiteljici posebno joj je nanijela štete zbog svoje nepravednosti te zbog toga što je medijima prenesena ne samo unutar Parlamenta nego i u državama članicama.

138 U replici tužiteljica navodi da je pretrpjela tri vrste štete odnosno, kao prvo, imovinsku štetu koja proizlazi iz gubitka dnevnice u razdoblju od dvanaest dana i zbog činjenice da je na raspolaganju imala usluge samo jednog akreditiranog parlamentarnog asistenta, kao drugo, neimovinsku štetu koja je nastala kao posljedica narušavanja njezina ugleda zbog medijske važnosti izrečene sankcije i, kao treće, štetu zbog svojeg isključenja iz Pokreta pet zvjezdica.

139 Parlament smatra da taj zahtjev treba ponajprije odbaciti kao nedopušten, a podredno odbiti kao neosnovan.

140 U tom pogledu treba najprije navesti da je naknada imovinske štete koja proizlazi iz gubitka dnevnica u razdoblju od dvanaest dana moguća posljedica poništenja predsjednikove odluke o sankciji i odluke predsjedništva Parlamenta. U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, sukladno članku 266. prvom stavku UFEU-a, institucija čiji je akt proglašen ništavim dužna poduzeti potrebne mjere koje podrazumijeva izvršenje presude o poništenju. U okviru podjele nadležnosti između sudskog i upravnog tijela, na instituciji koja je donijela poništeni akt je da odredi mjere potrebne za izvršenje presude o poništenju (vidjeti presudu od 5. rujna 2014., Éditions Odile Jacob/Komisija, T-471/11, EU:T:2014:739, t. 55. i navedenu sudsku praksu).

141 Zatim, kad je riječ o činjenici da je tužiteljica na raspolaganju imala usluge samo jednog akreditiranog parlamentarnog asistenta, valja utvrditi da nije nezakonito da institucija poduzme mjere kako bi odvojila osobe koje se žale na uznemiravanje od one koja je za to optužena.

142 U ostalom dijelu tužiteljičini se zahtjevi odnose na naknadu neimovinske štete.

143 U tom pogledu valja navesti da, u skladu sa sudskom praksom, poništenje akta koji sadržava nezakonitost samo po sebi može biti primjerena naknada te je načelno dovoljno za svaku neimovinsku štetu koju je taj akt mogao uzrokovati (presude od 9. srpnja 1987., Hochbaum i Rawes/Komisija, 44/85, 77/85, 294/85 i 295/85, EU:C:1987:348, t. 22. i od 9. studenoga 2004., Montalto/Vijeće, T-116/03, EU:T:2004:325, t. 127.), osim ako tužitelj dokaže da je pretrpio

neimovinsku štetu odvojivu od nezakonitosti na kojoj se poništenje temelji i koju to poništenje vjerojatno neće u potpunosti nadoknaditi (presuda od 31. svibnja 2018., Korwin-Mikke/Parlament, T-352/17, EU:T:2018:319, t. 78.).

144 U ovom slučaju poništenje pobijanih odluka treba smatrati dovoljnim, tim više što odluka Općeg suda o razlogu koji se temelji na povredi načela poštovanja prava obrane ne dovodi u pitanje postojanje uznemiravanja.

145 Podredno, treba navesti da tužiteljica nije, u skladu s pravilima koja se primjenjuju na postupak pred Općim sudom, navela elemente koji bi mogli dokazati odgovornost Parlamenta kad je riječ o navodnoj neimovinskoj šteti.

146 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, da bi zahtjevi iz članka 76. točke (d) Poslovnika bili ispunjeni, tužba za naknadu štete koju je navodno nanijela institucija Unije mora sadržavati elemente na temelju kojih je moguće odrediti postupanje zbog kojeg tužiteljica prigovara instituciji, razloge zbog kojih smatra da postoji uzročna veza između postupanja i štete za koju tvrdi da ju je pretrpjela kao i narav i opseg te štete (vidjeti presudu od 20. srpnja 2017., ADR Center/Komisija, T-644/14, EU:T:2017:533, t. 66. i navedenu sudsku praksu).

147 U ovom slučaju tužiteljica u tužbi nije navela od čega se sastojalo „ponašanje predsjednika [Parlamenta] i članova njegova predsjedništva” koje je dovelo do nastanka neimovinske štete i uzročnu vezu između tog ponašanja i te štete. Ona također nije objasnila što je pretrpjela na osobnom planu.

148 Štoviše, u skladu s člankom 85. stavkom 1. Poslovnika, „dokazi i dokazni prijedlozi podnose se u okviru prve razmjene podnesaka”.

149 U ovom slučaju tužiteljica nije podnijela dokaze o postojanju svoje neimovinske štete u prilogu tužbi, a oni su prethodili toj tužbi. Naime, različite objave potječu iz listopada 2018., a odluka kojom je ona isključena iz svoje stranke donesena je 31. prosinca 2018.

150 Doduše, u skladu s člankom 85. stavkom 2. Poslovnika „[g]lavne stranke mogu podnositi dokaze i stavljati dokazne prijedloge u prilog svojim argumentima i u replici i odgovoru na repliku, pod uvjetom da opravdaju kašnjenje u podnošenju takvih dokaza odnosno stavljanju dokaznih prijedloga”.

151 Međutim, valja utvrditi da tužiteljica nije navela razloge zbog kojih je dokaze podnijela nepravodobno.

152 U tim okolnostima treba odbiti zahtjev za naknadu štete.

2. Ostali zahtjevi za naknadu štete

153 U točki 63. tužbe tužiteljica zahtijeva da Opći sud „naloži Parlamentu da donese mjere za naknadu štete koje se sastoje od […] objave donesene odluke na plenarnoj sjednici Parlamenta […] i prenošenja informacije najvažnijim informativnim tijelima, što Parlament osigurava na vlastiti trošak, kao i svih promidžbenih sadržaja koji bi mogli ponovno uspostaviti pozitivnu sliku u javnosti o tužiteljici ”. Jednako tako, tužiteljica u svojem zahtjevu od Općeg suda traži da predsjedniku naloži da na plenarnoj sjednici javno objavi informaciju o naknadi štete.

154 Kao što je to Parlament naglasio, sud Unije ne može uputiti naloge instituciji ili tijelu Unije a da ne zadire u ovlasti upravnog tijela (vidjeti u tom smislu presudu od 15. siječnja 2019., HJ/EMA, T-881/16, neobjavljenu, EU:T:2019:5, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

155 U skladu sa sudskom praksom, to načelo ne dovodi samo do odbijanja zahtjeva iznesenog u okviru tužbe za poništenje kojim se traži da se tuženoj instituciji ili tijelu naloži da poduzme mjere koje uključuje izvršenje presude o poništenju zbog nenadležnosti Općeg suda, nego se ono načelno primjenjuje i na tužbu za naknadu štete u okviru koje tužitelj traži da se instituciji naloži poduzimanje određenih mjera u svrhu naknade navodne štete (vidjeti u tom smislu presudu od 15. siječnja 2019., HJ/EMA, T-881/16, neobjavljenu, EU:T:2019:5, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

156 Stoga treba odbiti zahtjev za naknadu štete koji se sastoji od „[…] objave donesene odluke na plenarnoj sjednici Parlamenta […] i prenošenja informacije najvažnijim informativnim tijelima, što Parlament osigurava na vlastiti trošak […], kao i svih promidžbenih sadržaja koji bi mogli ponovno uspostaviti pozitivnu sliku u javnosti o tužiteljici”.

IV. Troškovi

157 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

158 U skladu s člankom 134. stavkom 2. Poslovnika, ako više stranaka ne uspije u postupku, Opći sud odlučuje o podjeli troškova.

159 U skladu s člankom 135. Poslovnika, kad to zahtijeva pravičnost, Opći sud može odlučiti da stranka koja ne uspije u postupku, osim vlastitih troškova, snosi samo dio troškova druge stranke ili da ih ne snosi uopće.

160 U ovom slučaju pravičnost zahtijeva da se, iako je tužiteljičin zahtjev za naknadu štete odbijen, Parlamentu naloži da u cijelosti snosi vlastite i tužiteljičine troškove jer nije uspio u najvećem dijelu svoje argumentacije.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (četvrto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništavaju se odluka predsjednika Europskog parlamenta od 2. listopada 2018. kojom je ponašanje Giulije Moi prema dvama akreditiranim parlamentarnim asistentima kvalificirano kao uznemiravanje, odluka predsjednika Parlamenta od 2. listopada 2018. kojom se G. Moi izriče gubitak prava na dnevnice u razdoblju od dvanaest dana kao sankcija zbog njezina ponašanja prema dvama akreditiranim parlamentarnim asistentima koje je kvalificirano kao uznemiravanje i odluka predsjedništva Parlamenta od 12. studenoga 2018. o žalbi koju je G. Moi podnijela 16. listopada 2018. u skladu s člankom 167. Poslovnika Parlamenta.**

2. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

3. Parlamentu se nalaže snošenje troškova.

Gervasoni Madise Nihoul

Frendo Martín y Pérez de Nanclares

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu. 3. veljače 2021.

Potpisi

[i] — U skladu s pravilima o zaštiti osobnih podataka u okviru pravosudnih dužnosti Općeg suda, jedan je podatak ispušten u javnoj verziji presude odlukom tajnika i zamijenjen navođenjem [osobni podatak].